

**Дослідницький миротворчий проект
шкільного самоврядування ЗОШ №41
м. Харкова на 2015-2017 н.рік**

**«Патріотичне виховання молоді
шляхом залучення до музейної
справи»**

**ТОЙ, ХТО НЕ ЗНАЄ СВОГО
МИНУЛОГО, НЕ ВАРТИЙ СВОГО
МАЙБУТНЬОГО**

Проект «Патріотичне виховання молоді шляхом залучення до музейної справи»

Керівники проекту :

Педагог – організатор.

Куратор шкільного самоврядування.

Класні керівники.

Президент шкільного парламенту.

Тип проекту – практично орієнтовний , частково пошуковий, колективний, довготривалий.

I. Актуальність проекту

У школі вже вісім років працюють учнівські об'єднання, самоврядування, спортивні та гуманітарно-методичні гуртки, робота яких спрямована на збереження пам'яті про визначні події в історії країни, області, міста, школи. Адже, пізнання історії своєї держави та історії свого роду починається з малого. Саме тому «перлиною» вважається наш шкільний музей «Літопис першої Основ'янської школи». Ключовий аспект діяльності музею – патріотичне виховання, що поєднує в собі національну духовність, громадянську свідомість, пам'ять і повагу до минулого. Це виховання здійснюється за допомогою організації спільної роботи учнів, батьків, педагогів з краєзнавцями, ветеранами та відомими істориками. Тому з цього і є очевидною актуальність проекту – взаємозв'язок між давниною та сьогоденням, між пращурами та нащадками. Імпульсом виникнення такого проекту стала підготовка до відзначення 361-ої річниці заснування міста Харкова та 72-ої річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні.

II . Мета проекту.

1. Організація змістовного дозвілля дітей та учнівської молоді.
2. Залучення школярів до лав учнівського самоврядування та до роботи з історичного краєзнавства.

3. Об'єднання учнів навколо корисної, цікавої справи, ідеї, програми з метою залучення до історії рідного краю, дослідження цікавих людських доль.

4. Поповнити матеріально-інформаційну базу музею, спонукати учнів до пізнання рідного міста, створення тематичних презентацій до визначних дат.

III. Завдання проекту

1. Оволодіння знаннями з історії рідного краю, а саме, Харкова, дослідження історії передмістя Харкова - Основи з 1900 року до 2015 року, військової історії, теорії музейної справи.

2. Формування патріотичних почуттів, вироблення глибокого розуміння громадських обов'язків.

3. Формування професійних навичок і умінь гіда-екскурсовода, журналіста, розвиток творчих здібностей учнів.

4. Організація зустрічей з ветеранами Великої Вітчизняної війни.

5. Робота з краєзнавцями та людьми, які займаються історією Слобожанщини.

IV. Учасники проекту :

Учні 9-11 класів .

Педагоги ЗОШ № 41

V. Опис проекту

Виходячи із конкретних завдань, з урахуванням планів співпраці з районною Радою ветеранів, вищими навчальними і професійно-технічними закладами міста є можливість на основі пошуково-краєзнавчої та музейної роботи створити сприятливі умови для гармонійного розвитку учнів, забезпечуючи їм умови для самопізнання, самовизначення і самореалізації в таких сферах як: історія, журналістика, фольклористика, географія та інші.

Центром усієї виховної роботи є шкільний музей «Літопис першої Основ'янської школи». Музейний комплекс – це творча співпраця вчителів і учнів, він об'єднує багато поколінь учителів і випускників різних років, є багаторічним хранителем і продовжувачем кращих традицій шкільного життя.

В межах названої програми музейний комплекс виконує такі функції:

- пошукова і науково-дослідницька робота з учнями;
- науково-методична робота з педагогічним колективом;
- координаційна робота з громадськими організаціями;
- організаційне проведення загальношкільних заходів.

В межах пошукової та дослідницької роботи планується організація зустрічей з ветеранами, для обговорення значних подій місті Харкова та подробиці про його відбудову, легенди та реальні історії виникнення вулиць, площ та будівель міста.

Також необхідно більш детально ознайомитись з історією рідного міста та краю, зрозуміти топоніміку назв міст та сіл Слобожанщини. Для цього потрібно співпрацювати з вищими навчальними закладами, міськими бібліотеками та музеями.

Ще одним, не менш важливим, аспектом діяльності проекту є використання сучасних засобів комп'ютерної техніки. Створення мультимедійних презентацій, патріотичних відеороликів, в яких будуть висвітлені події минулого та сучасного життя міста та мешканців району Основа. Учні повинні навчитися брати інтерв'ю у ветеранів, професорів та викладачів вищих навчальних закладів, створювати анкети та листівки зі зверненнями до батьків учнів школи, з пропозиціями надати допомогу у пошуковій та науково-дослідній роботі.

VI. Етапи проекту

1. Діагностико – концептуальний:

Опрацювання літератури з даної теми. Ознайомлення з досвідом роботи шкільних музеїв шкіл міста та області.

2. Організаційний:

Проведення круглих столів, диспутів, обговорення проблем та постановка задач для учнівського самоврядування, виконання дослідницьких робіт для МАН.

Систематизація та оформлення отриманого матеріалу.

3. Практичний:

Формування гуманного морального світогляду, тобто переконань у цінності поваги до минулого. Розвиток сучасного громадянського і наукового світогляду учнів, потреб у знаннях з історії рідного краю , уявлення про події Великої Вітчизняної війни , потреб в естетичному розвитку і моральному вдосконаленні.

VII. Механізм реалізації проекту

По- перше, необхідно було обрати дієву систему позакласної роботи, яка б зацікавила дитину і сформувала у дитини духовні надбання, розвинула критичне мислення та пізнавальну діяльність ,об'єднала би однодумців, зорієнтувала би на самостійну діяльність. Ми обрали метод проектів, метод пошуковий, який веде до згуртування колективу навколо цікавої і корисної діяльності. Наші учні :

- співпрацюють з громадськими організаціями;
- беруть шефство над ветеранами та вчителями, які тривалий час працювали у ЗОШ № 41, ведуть переписку з родинами тмх, хто вчився в цій школіта прославив Харків своїми справами на благо вітчизни.

I.Створення та робота історико-краєзнавчого музею Харківської середньої загальноосвітньої школи № 41

Мета :

1. Художнє оформлення шкільного музею : виготовлення стендів, макетів, установка експонатів.
2. Систематизація архівних матеріалів, фотографій та документів.
3. Переписка, пошук , співпраця з музеями.
4. Написання дослідницьких робіт.

У Харківській середній загальноосвітній школі № 41 велика увага приділяється вивченню рідного краю.

У 2009 р. силами педагогічного та учнівського колективів при ЗОШ № 41 був створений історико-краєзнавчий музей. Біля його витоків стояв Бабиш Віктор

Олександрович, випускник 1941 року цієї ж школи. Була проведена велика і копітка робота зі збору матеріалу, розміщення експонатів та їх класифікації, з оформлення кімнати-музею, виготовлення вітрин, експозицій, стендів. У створенні музею також взяли участь вчителі та учні школи.

В школі запрацював краєзнавчий гурток, його відвідують 25 учнів, з числа цих учнів обрано раду музею, голову ради музею, головного зберігача фондів музею, секретаря ради музею. Створюючи музей, краєзнавці враховували і хронологічні рамки музейної експозиції. Так, наприклад, створюючи експозиції з історії школи, вони спиралися на матеріали довоєнної пори (з моменту виникнення школи), створюючи матеріали про історію району Основа, враховували історичні факти з кінця XIX століття. «Краще запам'ятовується те, що зачіпає почуття. Що любиш, те цікаво. Що цікаво, те запам'ятовуєш». Ці слова можуть служити девізом для вчителя - краєзнавця, який організовує з учнями збір краєзнавчого матеріалу. Робота ведеться за такими напрямками:

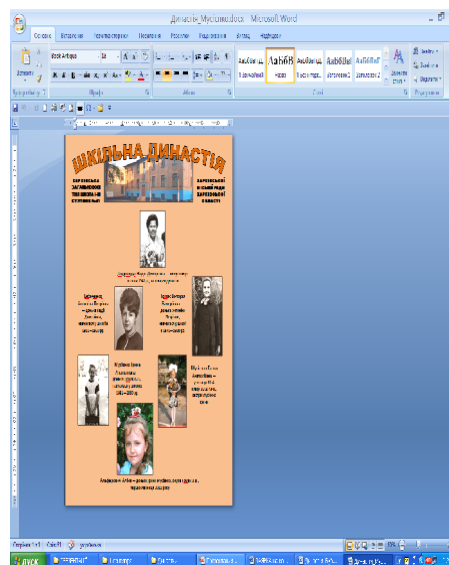
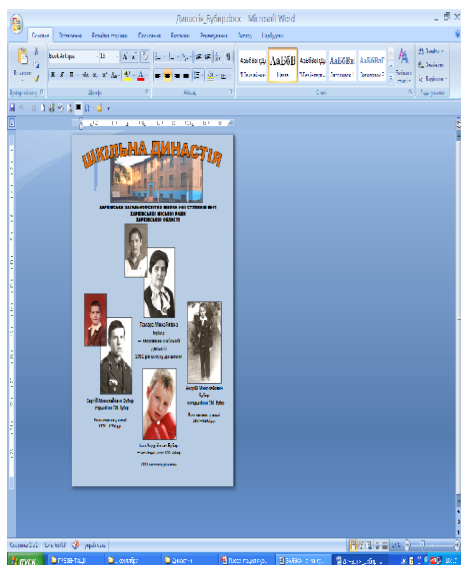
- вивчення історії району Основи міста Харкова довоєнного і повоєнного періодів ;

- вивчення історії Харківської школи № 41, як першої школи на районі Основа;

- шкільні династії;

- вивчення долі колишніх учнів школи, які прославили місто Харків своєю трудовою діяльністю або в період Великої Вітчизняної війни.

Участь дітей у пошуково-збиральній роботі, вивченні і описі музейних предметів, створенні експозицій, проведення екскурсій, вечорів, конференцій сприяє заповненню їхнього дозвілля, оволодінню різними прийомами і навичками краєзнавчої та музейної діяльності.

Наш музей складається з кількох розділів.

1. В першому розділі розповідається про історію школи ,який включає фотографії будівлі школи в перші роки її існування, фотографії перших вчителів, учнів; документи про відкриття школи
2. Другий розділ включає матеріал, що характеризує різні сторони роботи школи: навчальні заняття - фотографії вчителів, учнів, розклад , щоденники, класні журнали, зошити ,різні грамоти, нагороди учнів і вчителів за минулі роки і т. д
3. У третьому розділі представлені експонати «радянського періоду» : буквар, чорнильниці, пір'я, статуетки і форма гімназиста-школяра.

У музеї є стенди, біля яких діти стають серйознішими і старше. Це стенди, присвячені пам'яті наших колишніх випускників. На стендах представлені фотоматеріали, спогади ветеранів, документи, листи, нагороди.

У музеї оформлено стенд присвячений нашому земляку, Бабичу Ст. А.

Саме завдяки виконану ним кропіткої пошукової роботи ми знаємо історію нашої школи . Він багато часу проводив, вивчаючи архіви р. Харкова і залишив після себе багатий матеріал. У музеї зібрані його нариси, листи , грамоти, нагороди, листування.

Екскурсороводи з числа учнів регулярно проводять екскурсії для молодших класів і для гостей. У приміщенні музею часто проводять уроки та бесіди вчителя початкових класів. Експонати музею використовуються на уроках історії.

Експозиції, стенди, альбоми дозволяють хлопцям написати доповіді, реферати, зробити повідомлення про військові події та про наших земляків - ветеранів війни. Спілкування з ветеранами, знайомство з матеріалами музею на уроках і в позаурочний час долучають дітей до високим моральним ідеалам, вчить їх цінувати і поважати минуле нашої країни. В музеї проводяться зустрічі з ветеранами війни,

У 2012 році наш музей брав участь у міському огляді-конкурсі музеїв і виборів почесне третє місце.

Гуртківці щорічно беруть участь у різних конкурсах дослідницьких робіт, що проводяться в районному та республіканському масштабі, займають призові місця.

І як важко усвідомлювати, що така багата історія може бути просто забутою. Хотілося б узагальнити і згадати значущі дослідницькі роботи, які учні написали, саме спираючись на архівні документи шкільного музею «Літопис першої Основ'янської школи».

1. «Спільні великомасштабні дії радянської і американської авіації в 1944 році» (ця робота МАН розповідає про Героя Радянського Союзу, колишнього учня нашої школи, Пятихіна І. Г. у військових діях).

2. «Успішні дії Чорноморської авіації на початковому етапі війни - в червні-серпні 1941 року» (ця робота МАН розповідає про Героя Радянського Союзу, колишнього учня нашої школи, Толмачова О. Ф. у військових діях).

3. «Історія однієї долі в історії країни» (ця робота МАН розповідає про колишнього учня нашої школи, Лиходія В. М., колишнього директора Харківського авіаційного заводу, про літакобудування у повоєнні роки).

4. «Літопис першої Основ'янської школи» (ця робота МАН розповідає про історію створення нашої школи).

5. «Система освіти на Південно-Донецькій залізниці» (ця робота МАН розповідає про історію створення шкіл за період 1916-1920 років).

6. «Внесок Геращенко В.Ф. у розвиток мистецької спадщини Слобожанщини» (ця робота МАН розповідає про колишнього учня нашої школи, Геращенко В. Ф., забутого художника театральної сцени, народного художника України)

Ці роботи займали призові місця на районних і міських конкурсах МАН.

8. «Відомі Харків'яни. Варвара Каринська –відомий дизайнер»

9. «Відомі Харків'яни. Клавдія Шульженко та її індивідуальність».

II . Гідні уроки з минулого на майбутнє для учнів

Мета :

1. Спілкування зі свідками минулих подій, ветеранами війни та праці.
2. Поповнення архівних матеріалів, фотографій та документів через відвідувачів.
3. Влаштування семінарів з обміну досвіду, конференцій, історичних читань, проведення круглих столів.

Учні школи, члени самоврядування, зажди беруть участь у реалізації національних та регіональних волонтерських програм та проєктів. Влаштовують благодійні концерти для ветеранів та людей похилого віку, відвідують ветеранів на дому. Наприкінці січня відвідали в шпиталі ветерана війни Бабіча В.О., привітали його з 90-річчям.

Члени шкільного самоврядування учнів працюють над збереженням пам'яті про подвиги старших поколінь, займаються підтримкою і допомогою ветеранам Великої Вітчизняної війни. Шановним гостем у нашій школі буває **Юхименко Анатолій Григорович**. Він постійно проводить Уроки мужності. Він має що розказати учням про події Великої Вітчизняної війни, адже воювали його батько і батько його дружини. Відвідує нашу школи і проводить Уроки пам'яті **Стогній Миколай Ілліч**, голова районної ради ветеранів, ветеран війни і праці. Нашу школу часто відвідує **Клец Клавдія Миколаївна**, випускниця школи 1941 року. Наша школа підтримує тісні зв'язки з районною радою ветеранів вже протягом 8 років: Юхименком Анатолієм Григоровичем, Юрченко Раїсою Іванівною - організаторами волонтерської роботи в районі.

Саме краєзнавча робота має посісти важливе місце в діяльності кожної школи з тим, щоб за допомогою збирання матеріалів сприяти вихованню у молоді патріотизму, національної свідомості, високої моральності.

Цей проект ми присвячуємо 72 річчю визволення України від фашистських загарбників та 71 річниці Великої Перемоги у Великій Вітчизняній війні. Пам'ятайте і шануйте людей, які заплатили за нашу волю і свободу.

III. Робота з краєзнавцями інших шкіл та людьми, які займаються історією Слобожанщини.

2. Поповнення архівних матеріалів, фотографій та документів через відвідувачів.

3. Співпраця з музеями Харківщини . Влаштування семінарів з обміну досвіду, конференцій, історичних читань, проведення круглих столів.

На базі шкільного музею члени самоврядування самі проводять екскурсії для молодших учнів, батьків та всіх відвідувачів, проводяться краєзнавчі конференції, семінари, влаштовуються зустрічі з колишніми учнями , відомими людьми, проводяться Уроки патріотичного виховання. Проекти з краєзнавчої роботи сприяють вихованню у молоді патріотизму, національної свідомості, високої моральності. Головними проектами 2015 року є проекти «Відродження забутих імен Харкова» та проект до святкування 5-річчя музею «Забуттю не підлягає».

1. Ми підтримуємо з волонтерами краєзнавчого етнографічного музею селища Манченки тісні зв'язки. Ми відчули підтримку та гостинність під час поїздки до селища Манченки Люботинського району з метою розшуку братської могили , де похований колишній учень нашої школи - рядовий Олександр Харківський.

2. Протягом 5 років ми співпрацюємо з Харківським музеєм К. Шульженко за напрямком «Відродження імен Великих Харків'ян» та директором музею відомих Харків'ян ім. Клавдії Шульженко Гроссу О.А. Шемет Миколай

Миколайович, художник України, який надав нам відомості та репродукції картин Геращенко В.М., колишнього учня, постійно нам допомагає в пошуку нової інформації

3. Бібліотека ім.В.Г.Короленка. Співпрацюючи з бібліотекою ми неодноразово брали участь у засіданні клубу «Краєзнавець» при відділі «Українка» бібліотеки ім.В. Г. Короленка. Юні дослідники ЗОШ № 41 поділилися результатами своїх пошуків з історії селища Основа, розвитку освіти в 1916-1920 році на Основі, ознайомили присутніх з цікавими матеріалами зі свого музею «Літопис першої Основ'янської школи».

4.Кожного року школярі нашої школи зустрічаються з краєзнавцями Соколово. Запрошуємо їх до себе на конференції та їздимо до Соколово з метою участі у конференції у стінах Соколівського музею, зустрічаємося із земляками колишнього учня, художника Геращенко В. Ф. Співпраця з пошуковцями соколівської школи продовжується.

5. Харківська організація Національної спілки художників України допомагає нам відновити інформацію про колишнього учня школи, художника Володимира Геращенко.

6. Це викладач Академії дизайну, доцент, Кашуба Світлана Антонівна, яка підготувала статтю і опублікувала її в журналі «Пам'яті видатного митця, вихованця нашого вузу», вона є постійним відвідувачем нашого шкільного музею та надає допомогу у розшуку відомих Харків'ян.

7.Власко В.Є.- директор меморіального музею - квартири «Родина Гризодубових», який надає нам постійну допомогу при написання робіт МАН, пов'язаних темою авіації у період Великої Вітчизняної війни.

8. Протягом 5 років ми співпрацюємо директором Зміївського краєзнавчого музею Саяним М.І.,який надавав нам допомогу у зборі речей для експозиції музею.

VIII. Очікувані результати

Старший шкільний вік – це час становлення особистості, оцінки соціального, особистісного та інтелектуального потенціалів і перспектив розвитку.

Робота над проектом дозволить створювати ситуації, у яких учні діятимуть самостійно. Він дасть можливість учням активно діяти і ділитися своїм досвідом та поглядами одне з одним, орієнтуватися в таких сферах як: історія, журналістика, фольклористика, географія та інші; сформувати патріотичні почуття, виробити глибоке розуміння громадських обов'язків; бути відкритими й гнучкими до нових ідей, відповідати потребам шкільного колективу, працювати в групах, командах, щоб у майбутньому успішно самореалізуватись у суспільстві.